

वा० रा०

॥१३॥

नामतः ॥ तेनापिशापितोविष्णुः सर्वज्ञत्वं वास्तियत् ॥ किंचित्कालं हितस्यत्वात्त्वमज्ञानी भविष्यसि ॥ शापितः शत्रुः किंचित्कालमवतारांतरेऽत्यल्पकालं तस्यत्वा तद्रूपं त्यक्त्वा
अज्ञानी स इव ॥ तथा ॥ भृगुभार्याहतां दृष्ट्वा प्रोवाच क्रोधमूर्छितः ॥ विष्णो तवापि भार्याया वियोगो हि भविष्यति ॥ तथा ॥ वंद्याशापितो विष्णुश्छलनं यत्त्वया कृतं ॥ अतस्त्वं
स्त्रीवियोगं हि वचनान्ममयास्यसि ॥ शापितः शत्रुः ॥ छलनं पतिवेषेण संभोगरूपं ॥ तथा भार्याहिदेवदत्तस्य पयोष्णीतीरसंस्थिता ॥ नृसिंहवेषधृग्विष्णुं दृष्ट्वा पंचत्वमागता ॥ ते
न शतो हि नृहरिर्दुःस्वार्तः स्त्रीवियोगतः ॥ तवापि भार्याया सार्धं वियोगो हि भविष्यतीति ॥ दुःस्वार्तः नृतीयार्थे आर्षी प्रथमा दुःस्वार्ते नैत्यर्थः ॥ ताराशापोपि किं किं चाकांठे न
त्रैव वक्ष्यत इत्यलं विस्तरेण ॥ प्राचेतसे न मुनिनारामो राजीवलोचनः ॥ तमसोपवने शत्रोवेषधृक् जानकीपतिः १ श्रीरामः प्राकृतां लीलां स्वीयां वर्णयितुं तदा ॥ मंदोदर्याः पतिकृ
रः क्रौंचवद्विनिपातितः २ अंडजं निहतं दृष्ट्वा मुनिः शापमथाददौ ॥ चिरं प्रतिष्ठामाभूत्ते निषादभुवि हिंसक ३ शापं श्रुत्वाैव सर्वात्मा तत्रैवांतरधीयत ॥ शोकाक्रांतस्तु वाल्मीकिर्ब्र

तस्येत्यं ब्रुवतश्चितावभूवत्तदिवीक्षतः ॥ शौकार्तेनास्य शकुनेः किमिदं व्याहृतं मया ॥ १६ ॥
चितयन्समहाप्राज्ञश्चकार मतिमान्मतिं ॥ शिष्यं चैवाब्रवीद्वाक्यमिदं समुनिपुंगवः ॥ १७ ॥

स्मृणाशुमुबोधित इति ४ त्यक्त्वा जीर्णं दुकूलं बद्धुं सुमती बद्धौऽबुधिर्विदुवद्वाणायेण जरत्कपोतक इव व्यापादितो रावणः ॥ लंकाकापि विभीषणाय सहसामुद्रेव हस्तेर्पिता श्रुत्वाैव रघुनाय
कस्य चरितं को वानरो नांचति ५ ॥ १५ ॥ तस्येति ॥ मया मुनिना शांतेन तपस्विना शकुनिशोकपीडितेनेदमीदृशं कूरं तपोनाशकरं किं व्याहृतं मतिविवीक्षतो तर्कामिप्रेरणया निषा
दे सर्वतो महत्त्वसंभावनया दृश्यमानं क्रौंचे तद्वैपरीत्यसंभावनया ॥ तिनिद्यमयशस्करं महापातकेभ्योप्यधिकं पापं दत्तमिति चिंतावभूव ॥ यद्यप्येतत्सर्वं वाल्मीकि कृतमेव तथापि
कुशलवगेयतयास्य काव्यस्य करणात्तदुक्तिरयैव मुक्तिः अन्यथा स्वचितायाः स्वापरोक्षत्वाद्भूवेतिलिङ्गसंगतिः स्यात् ॥ यद्वा सर्गचतुष्टयमाद्यमुपोद्घात रूपं कस्यचिच्छिष्य
स्य वाल्मीकीयोपोद्घातत्वाच्च वाल्मीकीयोक्तिः पारोक्ष्यमारोप्य स्वयमपि तथोक्तिरूपोद्घातत्वयोतनायेत्यन्ये ॥ १६ ॥ चितयन्निति ॥ महदयशस्करमिदं कर्म दत्तमिति चित
यन्सत्यसंकल्पतया इत्थं मतिं संकल्पं चकार ॥ तदभिलापकं वाक्यं शिष्यमब्रवीदितिसंबन्धः ॥ १७ ॥

वा० कां०

॥१३॥